

**Kirkens Korshærs
Sociale Hjælpearbejde
Drejervej 6, 2400 København NV.**

Daglig leder:

Socialrådgiver Inger Marie Warncke

Bestyrelse:

Bjarne Lenau Henriksen (formand),
Karen Louise Grandjean. Gitte Christrup.
Kresten Ringgaard.

Dette skrift:

1. udgave i 1996

2. og udvidet udgave i 2008

Tekst: Journalist Søren Peder Sørensen

Layout: Christina Daugaard.

Trykt hos Tarm Bogtryk A/S

Fotos:

Kirkens Korshærs arkiv, Vibeke Lind
og Henrik Weile

Kilder:

Korshærsbladet

Rigsarkivet – socialt hjælpearbejde i

København 1935-1945 og fra

1945-1951

Ad mærkelige veje

– Kirkens Korshær gennem 50 år.

Presseklip om Drejervej 6

Interviews med Gerda Jensen, Kirsten

Faurholt, Leif Bønning, Bjarne Lenau

Henriksen, Jannie Kjærsgaard, Poul Erik

Jørgensen, Inger Marie Warncke.

KØBENHAVNS
RÅDHUSBIBLIOTEK

Man burde:

Hvor ofte siger man ikke til hinanden: Man burde få det gjort.

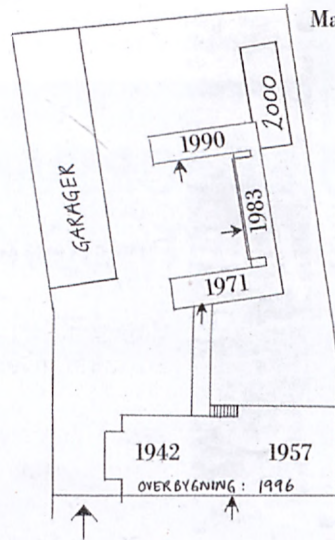
Det har vi ofte sagt til hinanden på Drejervej, når talen faldt på, hvordan Drejervej var for årtier siden. Når vi talte med gamle medarbejdere, blev vi altid optaget af deres beretninger, og vi kunne sammenligne fortid og nutid.

Drejervej har altid taget udfordringerne op, og vi vedbliver at være her, uanset hvordan omgivelserne ser ud.

Nu har vi gjort det, og hermed vil vi gerne delagtiggøre Korshærens venner i, hvordan huset på Drejervej blev bygget, hvordan det har udviklet sig, men også hvordan det fungerer i dag.

Vi har altid omtalt Drejervej 6 som vejens grimmeste hus, men efter at vi fik en længe tiltrængt overbygning i 1996, synes vi, at vi har vejens sjoveste og mest glade hus.

Vi holder alle af det gamle hus, som altid har summet af liv, og vi håber, at huset stadig vil bringe glæde og tage godt imod alle, der har deres gang her.

Inger Marie Warncke.

Drejervej
- 1942
- 1958

TØJET FORSVINDER LIGE SÅ HURTIGT, SOM DET KOMMER

Det nyopførte hus på Drejervej 6, 1944.

EN DAG I MAJ 1942 mødtes en gruppe højtideligt klædte mænd og kvinder på Drejervej i Københavns nordvestkvarter for at lægge grundstenen til det hus, som fremover skulle danne ramme om Kirkens Korshærs sociale hjælpearbejde.

Egentlig var det lidt snyd, for murene med de gule sten stod der allerede. Og håndværkerne var klar til at gå i gang med tagkonstruktionen. Men så føjede man blot et rejsegilde til grundstensnedlæggelsen, og så var der to ting at fejre.

Trods byggerod og stilladser kunne alle se, at et smukt og venligt hus var på vej ud af støbeskeen. Velegnet til formålet, ikke prangende, men funktionelt, og placeret midt i et af hovedstadens store fabrikskvarterer. Smukke taler blev holdt og et dokument blev indmuret med denne tekst:

Brændebuggeriet beskæftigede mange hjælpsøgende mænd i 1940'erne og 1950'erne. Alene i 1958 havde 715 mænd beskæftigelse på Drejervej.

Huset efter udvidelsen i 1957. Tilbygningen består af den del, som ligger til højre for indgangsdøren. Til højre ses de faldefærdige skure.

"Det er jo netop i sådanne tider som de nuværende, at vi trænger til at mærke, at ordet "Bærer hverandres byrder" ikke blot er ord, men har realitet bag sig"
(Georg Sundstrup, 1943)

"Den 6. maj 1942 i det 30. år efter Kirkens Korshærs stiftelse nedlagdes i Jesu-Kristi navn Grundstenen til dette hus, bestemt til at være et Hjemsted for Kirkens Korshærs sociale hjælpearbejde. Bygningen opførtes efter tegning af Arkitekt Vilhelm Jørgensen med støtte fra Københavns Kommunalbestyrelse og fra de Sct. Johannes Gæstehjem tilhørende midler.."

Tre dage før denne ceremoni var landets statsminister siden 1920erne Thorvald Stauning, afgået ved døden på Bispebjerg Hospital få kilometer derfra. Det var midt under den tyske besættelse og i København var der mangel på blandt andet brændsel, tøj, kartofler og grøntsager.

Korshærskredse fra hele landet sendte diverse fornødenheder til Det >

sociale hjælpearbejde. Fra en kreds kom 80 tønder kartofler. Danske Kvinders Samfundstjeneste gav grøntsager og marmelade. Et kulfirma sendte 100 hektoliter koks, der sammen med 300 sække affaldsbrænde fra hjælpearbejdets egen forretning rakte til opvarmning af en del lejligheder.

Nøgne børn i gaderne

Hjælpearbejdet havde hidtil haft hjemsted i et havehus i Ryesgade 28 på Østerbro, som tilhørte Sct. Johannes Gæstehjem. Men pladsforholdene var trange og længe havde man søgt efter en mere egnet grund.

I juli 1941 var en grund på 1845 kvadratmeter på Drejervej blevet udset til formålet. Planen var at bygge en 1-etages grundmuret bygning med kælder og fladt tag på den store grund. Der skulle så indrettes kontorer, værksteder, brændselsudsalg og depot. Der skulle også være arbejdsanvisning, så hjælpsøgende kunne tjene penge ved at tage diverse arbejdsopgaver, f.eks. vinduespudsning, udbringning af brændsel og tæppebankning. Et vigtigt princip var, at hjælpearbejdet ikke skulle give almisser, men yde hjælp til selvhjælp.

I oktober 1941 blev et udvalg nedsat med grosserer Johannes H. Jensen som formand og socialsekretær Georg Sundstrup og korshærskchef H. Boyen Rasmussen som udvalgsmedlemmer. Herefter kom der skred i tingene. Kort før jul 1941 imødekom Københavns Kommune en ansøgning om at yde et rentefrit lån på 10.000 kroner til et hus på Drejervej. I maj 1942, mindre end et halvt år senere, blev det omtalte rejsegilde holdt. Officielt blev huset taget i brug 24. oktober samme år.

Breve, årsberetninger og regnskaber fra den periode vidner om, at Georg Sundstrup sammen med sine to medarbejdere, Helene Larsen og V. Schmidt Petersen havde rigeligt at se til. Antallet af hjælpsøgende sneg sig op omkring 10.000 i de første år. Blandt dem var mennesker, som manglede bogstaveligt talt alt, skrev Helene Larsen og Else Brostrøm i et tiggerbrev til venner af Korshæren 27. februar 1943.

"Mange har så godt som intet undertøj på, og langt de fleste koner har kun den tyndslidte kjole eller kittel, de har på. Det er ikke let f.eks. at være enke med fire børn og leve af enkebørnspenge kr. 98 om måneden (eksklusiv husleje). Eller jeg tænker på en ganske ung kone med seks børn, hvoraf den ældste er 7 år. Manden har forladt hende for en andens skyld, og nu skal hun ernære sig selv og sine børn for 25 kr. ugentlig.."

Den alvorlige mangel på tøj førte til, at der blev iværksat en indsamling. Københavns biskop Hans Fuglsang-Damgaard og korshærskchef Boyen Rasmussen opfordrede i radioen lytterne til at sende tøj, sko og

Drejervej
- 1942
1958

andet til fattigkvarterer i København. Denne tradition fortsatte mange år efter krigen.

En landmand ved Skensved på Sjælland blev så grebet af biskoppens ord, at han som formand for den lokale brugsforening tog initiativ til en tøjjindsamling i sognet. Det var især biskoppens ord om, at børn løb halvnøgne rundt i de københavnske gader, som havde gjort indtryk. I ugerne herefter væltede det ind med tøjsække på Drejervej. Alt var ikke lige godt. Der var behov for tilskæring, omsyning og reparation. Men tøjet var der dog. I vinteren 1944/45 modtog Det sociale hjælpearbejde 180 sække tøj fra Sverige, også efter opråb fra Københavns biskop. Det skete som led i en større sending tøj på i alt 20 tons, som blev fordelt blandt fattige i København.

Manglen på tøj fortsatte efter krigen.

"Tøjet forsvinder lige så hurtigt som det kommer. Vi har en damekreds på ca. 20 medlemmer, der kommer en gang om ugen og hjælper os med at få tøjet sat i stand", skrev Korshærsbladet i 1947.

I efterkrigsårene blev der satset en del på tøjhjælp til børn fra fattige hjem, så de kunne komme på feriekoloni eller på én af Korshærens mange sommerlejre.

Flæsk, smør og kanel til jul

Fra midten af november tog Drejervejs lille personalegruppe og mange frivillige fat på juleforberedelserne. Mange familier og enlige forsørgere, der søgte om hjælp, skulle først aflægges et besøg. Også dengang blev behovet grundigt undersøgt, før hjælpen blev uddelt. Drejervej 6 havde et kartotek med 10.000 navne og samarbejdede med offentlige og private institutioner om oplysninger. Også Carlsberg- og Tuborgbryggerierne samt københavnske dagblade bad ofte Det sociale hjælpearbejde kontrollere oplysninger på folk, der havde søgt om hjælp hos dem.

Takket være et godt samarbejde med dagbladene Politiken, Berlingske Tidende og Kristeligt Dagblad lykkedes det år efter år at rejse så mange penge, at mellem 1000 og 2000 familier i København kunne få julepakker.

En julepakke kunne typisk bestå af 2,5 kg. flæsk, 1/2 kg. smør, 1 kg. byggryn, 1/2 kg. kaffeerstatning, 1 pakke kaffetilsætning, 1 brev kanel-erstatning, 1 dåse æblesmør, 1 stk. ost, 1 eksemplar "Giv agt" og 1 eksemplar af Kristeligt Dagblads julehæfte..

"Det er jo netop i sådanne tider som de nuværende, at vi trænger til at mærke, at ordet "Bærer hverandres byrder" ikke blot er ord, men har realitet bag sig", skrev hjælpearbejdets formand grosserer Johs. H. Jensen og socialsekretær Sundstrup til venner af Kirkens Korshær.

Juleindsamlingerne tilførte hjælpearbejdet på Drejervej så mange midler, at det i 1943 for første gang ikke var afhængig af økonomisk støtte fra Kirkens Korshærs hovedkontor.

Drejervej 6 havde på kort tid etableret sig som et socialt center i en by med stor nød. Folk søgte til Drejervej, for de vidste, at der var hjælp at hente. Arbejdet var via radioen blevet landskendt. Og medarbejdere havde rigeligt at gøre med at sortere og klargøre tøjsække fra givere. Den enorme efterspørgsel efter tøj skabte behov for en systue på Drejervej, hvor mødre kunne komme og reparere og omsy tøjet. I udvalget for det sociale arbejde begyndte man at pusle med planer om at udvide bygningen. I marts 1945 var man så langt fremme, at Korshærens styrelse sagde god for en tilbygning til en anslået pris af 75.000 kr., hvilket også omfattede indkøb af 14 symaskiner, skomagerværktøj og installation af centralvarme. Pengene skulle bl.a. hentes via en landsindsamling.

Der skulle dog gå 12 år, før byggeplanerne blev realiseret. Andre og mere presserende opgaver stødte til og krævede den fulde opmærksomhed.

Mange hjemløse efter krigen

Krigen havde efterladt mange hjemløse i København. I månederne op til tyskernes kapitulation i maj 1945 kom et par hundrede tusinde flygtninge til Danmark og gjorde en i forvejen fortvivlet boligsituation kaotisk. Efterhånden vendte mange danske arbejdere hjem fra Tyskland eller fra Jylland, hvor de havde arbejdet under krigen. Mange af dem havde ingen bolig. Ifølge en opgørelse fra den tid udgjorde disse tilbagevendte 75 procent af de hjemløse i København. Bolignøden gik blandt andet ud over enlige mødre med børn. På blot 25 dage havde Kvindehjemmet på Jagtvej måttet afvise 40 kvinder med tilsammen 71 børn samt 21 enlige kvinder. Mange søgte til Drejervej for at få hjælp.

Op mod jul 1945 åbnede hjælpearbejdet et nødherberg i administrationsbygningerne på Dyrskuepladsen på Bellahøj med sengeplads til 160 mænd. Der var ingen kakkellovne, køkkenfaciliteterne var mangelfulde, og mændene var slet ikke glade for at bo der. Om sommeren skulle de forlade herberget, der da var central for det store dyrskue. Det var i disse år, at planer om at indrette et moderne herberg i Kø-

Drejervej
- 1942
1958

benhavn blev født.

Små 15 år senere blev planen realiseret med Herberget i Hillerødgade.

Farvel med manér

På Drejervej mødtes en kreds af kvinder ugentligt for at istandsætte brugt tøj, som straks blev udleveret til mødre, der savnede tøj til deres børn. Syge, enlige og gamle mødte talrigt op for at få hjælp til mad, tøj og brændsel. Travlheden lyser ud af Korshærens årsberetninger. Nogle gange er der slet ikke nogen beretning, fordi socialsekretæren ikke har haft tid til at skrive. Økonomiske problemer gjorde ikke tilværelsen lettere. Og midt i det alt sammen sporedes en træthed hos den ellers så iltre og energiske socialsekretær Georg Sundstrup.

I et interview til Korshærsbladet i 1953 blev han spurgt, om han kunne holde humøret oppe:

"Nu og da kniber det. Det er jo mange år, jeg har været i dette arbejde, og gennem alle årene har mange tusinde hjælpsøgende passeret vort kontor. Det kan ikke være andet end at mismod kan gribe mit sind ved tanken om al den nød og elendighed, selvforskyldt eller uforskyldt, jeg har set og stadig ser", sagde Sundstrup og føjede til:

"Vi kan måske ikke ændre samfundet, men vi kan i mangfoldige tilfælde lindre og trøste, og måske endda opmuntre én og anden til på ny at fatte mod."

Georg Sundstrup havde stået i spidsen for Det sociale hjælpearbejde siden starten i 1942, og før da havde han været primus motor i planlægningen. Nu forlod han arbejdet til fordel for en offentlig lederstilling. Han blev chef for det kommunale Centralkontor for hjemløse mænd.

Georg Sundstrups farvel skete med manér. Året forinden havde han fået realiseret sin gamle drøm om en tilbygning, som gav dobbelt så megen plads, som man hidtil havde rådet over. Daværende korshærshæderchef Haldor Hald varslede nye tider på Drejervej, da han i 1957 skrev i Korshærsbladet:

"En stor lys systue står med sine praktiske borde og symaskiner og venter på de mødre, der under søster Ernas kyndige ledelse skal have en hjælp til at få børnene billigt klædt på, og ind i mellem vil symaskinerne tie, men så vil til gengæld salmesang og Guds ord lyde i det dejlige rum."

Den nævnte søster var Erna Faurholt. ■

Drejervej
- 1958
- 1979

EN LEGENDE I UTTERSLEVS HUSVILDEBARAKKER

En vinterdag omkring 1970 i kvarteret, der foruden produkthandel rummede blandt andet autoværksteder, budcentral og nedslidte fabrikslokaler.

DET ÅRLIGE BESØGSTAL voksede fra 10.000 til 12.000. Ifølge Korshærens årsberetning for 1958 havde hjælpearbejdet på Drejervej i årets løb uddelt 59.550 stk. tøj og møbler, til en samlet værdi af 460.000 kr. 350 mænd havde fået anvist arbejde og 715 havde haft beskæftigelse på Drejervej.

– Mødrene bar det tungeste læs, fortalte Gerda Jensen, der var medarbejder og leder af kvindearbejdet på Drejervej i disse år.

Hun havde ondt af de unge mødre, der kom med deres børn for at få tøj og anden hjælp, fordi ægtefællen og børnenes far havde forladt dem. Mødrene var under hårdt pres.

– Nogen smed manden ud, fordi han drak pengene op. Andre lod ham blive i hjemmet, så familien kunne fortsætte. Så var der dem,

Skurvognen Hotel Jens blev anbragt parallelt med hovedbygningen i 1971 og var de følgende år nødherberg for en mindre gruppe mænd.

Der var rift om genbrugs-tøjet, skønt bukserne her er lige store nok. Alene i 1958 blev der uddelt knap 60.000 stk. tøj..

”Det var de unge husmødre derude fra de ofte vanskelige hjem, jeg gerne ville i kontakt med, ved at lære dem at sy og derigennem eventuelt vinde deres fortrolighed.”

(Erna Faurholt, 1958)

som valgte at gå. Jeg husker en mor til syv børn, som forsvandt, efter at hun havde fået børnepenge udbetalt. Efter en måned vendte hun tilbage. Hun fortalte ikke, hvor hun havde været. Men hun havde nok haft behov for fred i nogen tid og komme væk fra det hele, hvilket var forståeligt, fortalte Gerda Jensen i et interview i 1996.

Hun tog sig af tøjuddeling, lavede aftaler om indsamling af tøj, vurderede mødrenes behov for hjælp osv. Hun havde et godt samarbejde med V. Schmidt-Petersen, som havde været daglig leder siden maj 1959. Han var ud over at være en formel og reserveret person også en dygtig administrator og en god vejleder.

– Efter min ansættelse rådede Schmidt P. mig til at følge mit eget skøn, når nogen kom og bad om hjælp. Det råd hjalp mig ofte. Jeg

husker én af de første, der kom. En pæn nobel mand, der henvendte sig med ordene: "Jeg er katolik. Jeg ved, at I er et protestantisk hjælpearbejde. Kan I hjælpe mig?" Han savnede en hvid skjorte til sin søns konfirmation. Jeg var glad for mandens ærlighed. Andre gange kunne det være vanskeligere at skønne, erkendte hun.

Gerda Jensen modtog tøjet på Drejervej 6. Det kom i poser og i kasser, nogle gange flere læsfulde om ugen. Tøjet skulle sorteres og man fulgte det princip, som man altid har fulgt på Drejervej, at brugerne skal have det bedste af det bedste.

– Vi modtog et stort parti kasser fra Færøerne. De havde været mange dage undervejs, og en gennemtrængende lugt af fisk slog os i møde. Vi måtte døje med lugten lang tid efter. Men tøjet var af bedste kvalitet, og vi satte megen pris på det. Vi modtog også mange gaver fra private. Jeg husker et ældre ægtepar i Løgumkloster, som hver uge sendte en brun pakke med tøj.

Fleere gange blev Drejervej kontaktet af Dronningens hofdame for at få yderligere oplysninger om familier, som havde bedt Kongehuset om hjælp. Også pastor Eilif Kroager i Tjæreborg og især hans kone Gorma bad hjælpearbejdet undersøge, når "værdigt trængende" havde bedt om at komme med på en charterrejse med Tjæreborg Rejser.

Mødrene i Utterslev

Til Drejervejs brogede persongalleri hørte Erna Faurholt. Efter i en årrække at have drevet et dameskrædderi i Skjern i Vestjylland, solgte hun som 37 årig forretningen. Hun flyttede til København, hvor hun uddannede sig på Diakonissestiftelsens Skole "Marthabo" på Frederiksberg. Fra maj 1945 og de næste 27 år var hun knyttet til Drejervej 6.

Fysisk var søster Erna svagelig efter en polio-lammelse som barn. Men ellers var hun robust og hendes elskværdige facon gjorde hende afholdt blandt kvarterets klunsere og sprittere. Det blev dog de fattige mødre i Utterslevs husvildebarakker, som vandt hendes hjerte. Til Korshærsbladet fortalte hun i et interview i 1958:

"Det var jo i Utterslevs barakker, at jeg begyndte min gerning for 12 år siden. Det var de unge husmødre derude fra de ofte vanskelige hjem, jeg gerne ville i kontakt med ved at lære dem at sy og derigennem eventuelt vinde deres fortrolighed, så de også kunne lukke sig op for evangeliets forkyndelse.."

Erna Faurholt indrettede en systue i en af barakkerne, hvor hun underviste unge mødre i at sy og reparere deres eget tøj, og det lykkedes hende at bygge et socialt netværk op blandt mødrene.

Da hjælpearbejdet på Drejervej blev udvidet med flere lokaler i 1957,

Drejervej
- 1958
- 1979

Erna Faurholt (foroverbøjet og med ryggen til) i systuen sammen med mødrene fra Utterslev.

V. Schmidt-Petersen var den daglige leder fra 1958 til 1979. På hans kontor fandtes hjælpearbejdets eneste radio.

Tøjet væltede ind i kasser og i sække, nogle gange hele læsfulde.

flyttede Erna Faurholt og hendes mødreklub i Utterslev ind i "en stor lys systue med sine praktiske borde og symaskiner", som Haldor Hald omtalte den.

Erna Faurholt var et både iltret, varmt og beskedent menneske. Ud over sit arbejde blandt mødrene i Utterslev gik hun på "beværtermision" i Nyhavn, deltog i velgørhedsarrangementer i Charlottenlund og Gentofte og talte ved møder i vestjyske missionshuse. Hun evnede at skabe engagement og få sine tilhørere til at støtte arbejdet økonomisk eller ved at møde op som frivillige medarbejdere.

– Praktisk handling og evangeliets forkyndelse gik hånd i hånd, uden at hun var påtrængende. Hun formåede at samle en kreds af unge mødre omkring sig, så de blomstrede op og på længere sigt kom til at bryde med deres sociale arv, fortalte Leif Bønning, der som ung socialrådgiver havde et tæt samarbejde med Erna Faurholt.

De to arrangerede blandt andet familiemøder med kaffe og underholdning, og hver onsdag aften blev der holdt sammenkomst for fattige enlige mænd i kvarteret. Ved møder som disse hæftede Faurholt og Bønning sig ved, at mændene havde det dårligt, både fysisk og psykisk.

– Efter sådan en aften gjorde det os begge ondt at sende mændene ud i mørket og kulden. Vi oplevede afstanden fra ord til handling. Men hvad kunne vi gøre? Vi havde ingen steder at sende dem hen.

Klunsere og sprittere

Nogle af disse mænd, der var i 40-50 års alderen, havde fundet boliger i halvrådne cykelskure, i kasserede biler hos skrothandleren eller andre steder i kvarteret, hvor de havde søgt læ for vejr og vind og for omverdenens nysgerrige blikke.

En række afslørende artikler i "Nordvestavisen" satte fokus på mændene, hvoraf nogle levede som klunsere, der lejede ladvogne hos den lokale produkthandler, og når dagen var omme, gik de på det nærmeste værtshus for i de følgende timer at omsætte dagens indtægt.

Mændene havde svært ved at indordne sig regler og bestemmelser og på herberget var de heller ikke velkomne.

Mellem Kirkens Korshær og Jens Thorsen, der var direktør i byggevirksomheden Monberg & Thorsen, blev der knyttet en kontakt. Ole Jensen, der i 1964 havde afløst Haldor Hald som korshærscchef, mødtes med Jens Thorsen på dennes kontor. Med var også Drejervejs socialrådgiver Leif Bønning. På mødet blev det ytret ønske om et logi for 8-10 fysisk og psykisk svækkede mænd. Herefter fik Jens Thorsen foranlediget, at der blev bygget en skurvogn, der kunne indrettes som nødherberg med sovepladser, bad og med køkken.

Hotel Jens

Uden vanskeligheder var det ikke, for Drejervej var ikke indrettet på at skulle være nødherberg, og penge til driften havde man ikke. Men nu stod skurvognen der, som i de følgende år blev kendt som "Hotel Jens" med en diskret henvisning til giveren.

De ellers utilnærmelige mænd fra tømmerpladsen på Rebslagervej, fra produkthandleren på Blytækkervej, fra de pilrådne og utætte cykelskure på Drejervej, fattede interesse for Hotel Jens, men dog ikke uden tøven.

– En klunser kiggede genert ind, han så de fine hvide lagener og spurgte usikkert: Poul Erik, må jeg sove her? Så kiggede han ned på sine beskidte bukser og så atter over på de fine hvide lagener og spurgte forlegent: Kan man også få et bad?, fortalte Drejervejs mangeårige medarbejder Poul Erik Jørgensen.

En stor offentlig interesse gav megen velvillig omtale i aviserne og pengegaver strømmede til Hotel Jens. Drejervej fik råd til både natmad og kaffe til de logerende, foruden lys og varme. Ved en fest med gøglerkongen Tribini (1915-1973) fra Dyrehavsbakken blev der indsamlet 22.000 kroner. Og et senere arrangement gav over 30.000 kr. Københavns Kommune gav den nødvendige byggeattest, med tilladelse til "opførelse af en skurvogn til beboelse for hjemløse sprittere."

Snart havde man kontakt med over 30 frivillige, der påtog sig vagter i nattetimerne.

Kordegner Johannes Johnsen fra Kirkens Korshærs Nørrebro-arbejde var leder af de frivillige, som skulle fordele vagterne imellem sig og aftale fælles adfærdsregler for gæsterne. F.eks. var det en regel, at drikkevarer skulle afleveres, når man kom. I starten var man bekymret for, om et gammelt modsætningsforhold mellem sprittere og klunsere skulle blusse op, men bekymringen var grundløs.

På Hotel Jens lod man stridigheder hvile.

– Når de kom om aftenen ved 19-tiden, var det vores opgave som frivillige at stå klar med fedtemadder, kaffe og the, fortalte Bjarne Lenau Henriksen, der som ung teologistuderende var med blandt de første frivillige på Hotel Jens.

– Så kunne vi sidde der over fedtemadderne og sludre om stort og om småt, mange af mændene var kloge og indsigtfulde, men de var medtagne efter et hårdt liv. Så listede de én efter én over for at sove. Ved 21-tiden lukkede jeg porten og så kunne jeg ellers i fred og ro sidde og læse græsk og hebræisk, mens mændene lå og sov omkring mig. Om morgenen var de tidligt oppe. De skulle jo ud med deres ladvogne for at klunse..

For Bjarne Lenau Henriksen fik mødet med mænd som lille Frederik og Peter Plys stor betydning. Den indsigt, som han derved fik, kom ham til nytte, da han nogle år senere, i 1987, afløste Ole Jensen som korshærshæf.

Nøden antager nye former

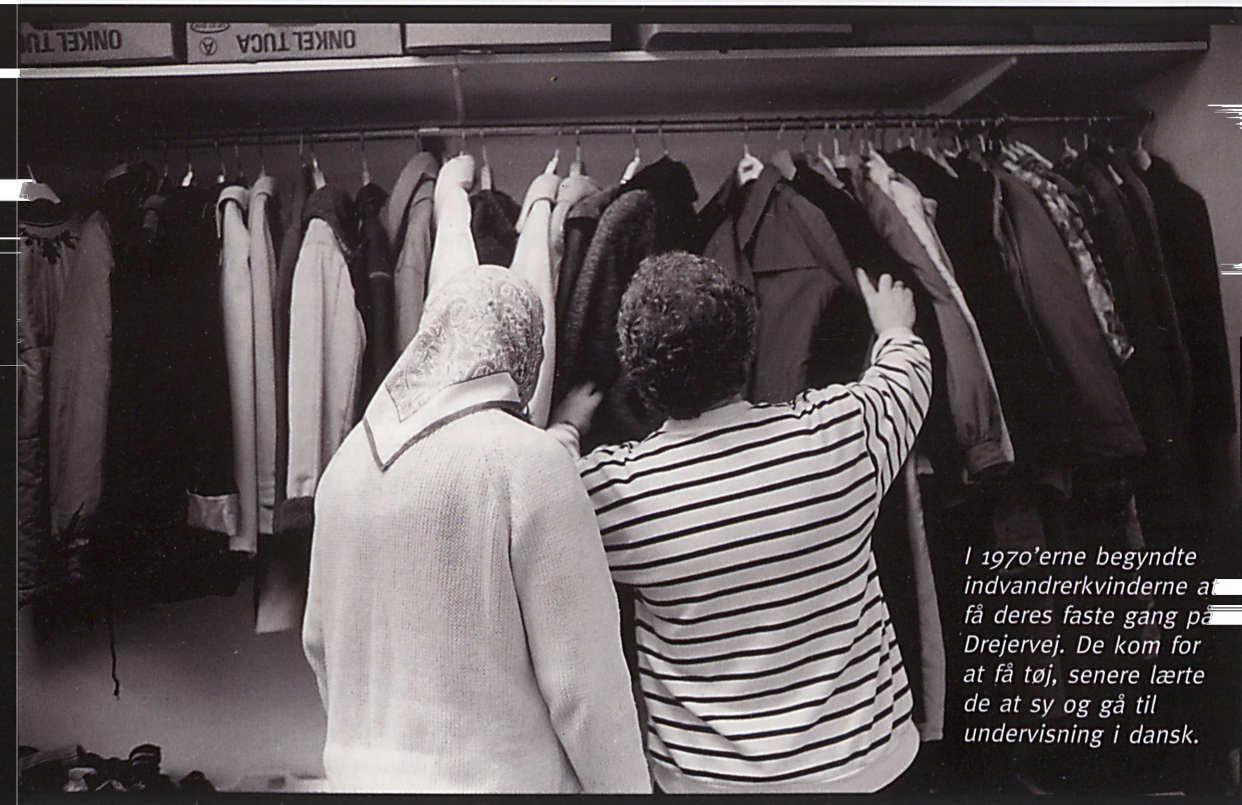
Skurvognen Hotel Jens kom til i 1971. Året efter trak Erna Faurholt sig tilbage, efter 27 års virke i Det sociale hjælpearbejde. Hun flyttede tilbage til sin fødeegn i Vestjylland, hvor hun døde i 1988 i en alder af 87 år.

Den sociale nød, som havde krævet hendes fulde engagement i 1950'erne og 1960'erne, havde antaget nye former. Kvinder fra husvildebarakkerne ved Frederikssundsvej mellem Bellahøj og Utterslev, var flyttet ind i nye og bedre boliger. De havde fået arbejde og bedre økonomiske forhold. Generelt var der færre hjemløse i København. Men der var en lille restgruppe på 1-2 procent, som var uden for arbejdsmarkedet. Nogle af dem kom på Hotel Jens.

Nye og helt anderledes grupper dukkede op. Der var narkomanerne. Men der kom også en hidtil ukendt gruppe af kvinder, som man ikke før havde set på Drejervej. De havde tørklæde på hovedet, og talte et sprog, som ingen forstod. Ofte var de ifølge med deres mørkkledte mænd, som ventede på dem udenfor. ■

Drejervej
- 1979
- 1996

I ET KVARTER UNDER FORANDRING

I 1970'erne begyndte indvandrerkvinderne at få deres faste gang på Drejervej. De kom for at få tøj, senere lærte de at sy og gå til undervisning i dansk.

DET TREDJE VAGTSKIFTE PÅ DREJERVEJ FANDT STED I 1979, da socialrådgiver Inger Marie Warncke afløste V. Schmidt-Petersen.

Da havde systuen indstillet sit virke, fordi kvinderne ikke havde behov for at sy tøj om, reparere og tilskære. Nu købte man nyt tøj, når det gamle var udslidt. Der fandt også en anden væsentlig ændring sted. Utterslev-arbejdet havde vokset sig så stort, at det udskilte sig fra Drejervej og etablerede sig i egne lokaler, Kontaktcentret på Birkedommervej, i 1983.

En del af Nordvestkvarteret havde i 1960'erne og 1970'erne ændret sig fra fabrikkvarter til fattigkvarter med dårlige og fugtige boliger. Folk i husvildeboligerne i området mellem Skoleholdervej og

Kirkens Korshærs sommerlejr i Skaverup ved Vordingborg i begyndelsen af 1980'erne. Den har gennem alle årene været et fristed for mødrene og deres børn.

De to årlige loppemarkeder på Drejervej er en vigtig indtægtskilde. Billedet er fra sommerens loppemarked i 1991.

En ny skurvogn, den tredje Hotel Jens, bugseres på plads i april 1990.

Tomsgårdsvej henvendte sig ofte på Drejervej for at få hjælp.

Omkring 1970 dukkede et stigende antal tyrkiske og pakistanske gæstarbejdere op. I begyndelsen boede de her alene. Senere fulgte deres hustruer og deres børn, og familierne var ofte for store til de små boliger.

Efterhånden blev Drejervej 6 et samlingssted for indvandrerne. Mændene havde allerede kendt stedet i nogen tid på grund af tøjuddelingen, og de havde fattet tillid til medarbejderne. Senere, da deres hustruer kom, var mændene parate til at vise dem vejen til Drejervej, for der havde de jo symaskiner. De fornemmede nok også, at deres hustruer trængte til en opmuntring.

Indvandrerkvinderne

Kvinderne, hvoraf mange var helt unge, var blevet lovet guld og grønne skove, før de rejste herop. De var uvidende om det samfund, som de var flyttet til, og sproget kunne de ikke tale, hvilket gjorde dem endnu mere triste.

Socialcentrene var ikke gearede til at takle kvindernes problemer. Også på Drejervej følte man sig på gyngende grund i de første år. Man uddelte tøj til dem, besøgte dem i hjemmet, men noget egentligt rådgivningsarbejde kunne man ikke tilbyde før i 1979.

Kvinderne kom med deres breve og bad om hjælp med at få dem oversat og besvaret. De behøvede et sted, hvor de kunne sy til sig selv og deres børn, ganske som Erna Faurholts mødregruppe i 1950'erne.

– Vi stod over for en særlig udfordring, da vi ikke tidligere havde beskæftiget os med folk fra andre kulturer. Vi kendte ikke deres traditioner og deres sprog, og det stillede store krav til vores frivillige medarbejdere, ja til hele Korshærens bagland, fortalte Inger Marie Warncke.

Først efter nogle år vovede hun at rejse emnet om den fremmede udfordring på et årsmøde i Kirkens Korshær. Det var i midten af 1980'erne.

– Det var første gang, at indvandrerkvinder blev bragt på bane på et årsmøde. Jeg var usikker, for hvordan ville deltagerne reagere? Jeg fortalte om kvindernes vanskelige situation i Nordvestkvarteret, og jeg fortalte om deres længsel efter det liv, som de havde forladt, et liv på landet, med familien, og med høns, får og køer. Folk var meget lydhøre, for mange af deltagerne på årsmødet kom jo selv fra landet og kunne sagtens sætte sig ind i, hvordan det måtte føles.

Kunne gøre kvinder gravide

I 1979 indledte Drejervej et samarbejde med AOF om danskkurser. Undervisning i matematik og samfundsfag kom senere på programmet. Der blev arrangeret syning, gymnastik og svømning, samt sociale aktiviteter for kvinderne, dels for at styrke deres indbyrdes netværk, men også for at legitimere, at kvinderne kunne komme og søge råd og vejledning på Drejervej 6.

Hjælpearbejdet vandt efterhånden en stærk position blandt indvandrere i kvarteret. Blandt gæstearbejderne bredte den opfattelse sig, at Drejervej 6 kunne klare stort set alt:

– På et tidspunkt gik der ry om, at vi kunne gøre kvinderne gravide. Det kom sig af, at et nygift par, der ikke kunne få børn, henvendte sig til os, og vi var familien behjælpelig med at få foretaget de nødvendige

Drejervej
- 1979
1996

ge undersøgelser. Og sandelig, om kvinden ikke blev gravid kort tid efter, fortalte Inger Marie Warncke, eller "Marianne", som indvandrene kaldte hende.

Rådgivningsarbejdet tog i disse år fart. Udover indvandrerkvinder fra Tyrkiet og Pakistan handlede det om en gruppe af hjælp søgende enlige danske kvinder. Mange af dem kunne ikke magte deres børn, og fælles for både mødrene og børnene var, at de havde et stort behov for omsorg og for hjælp til praktiske gøremål. På Drejervej tilbød man dem afspænding og fodpleje. Der blev arrangeret foredrag om krop og om psyke, og sammen tog man på udflugter.

Fra nødherberg til varimestue

Hotel Jens, der var blevet etableret i 1971, fungerede i en årrække som nødherberg, men fra 1977 blev det ikke mere benyttet. Enten var mændene døde eller også var de flyttet ind i én af de mange ledige lejligheder i kvarteret.

Efter i nogle år at være blevet anvendt som depot for genbrugsmøbler, kom det fra 1980 til at fungere som varimestue. Behovet var så stort, at den blev udvidet med en skurvogn i 1983, atter én i 1990 og i 2000, så i alt fire skurvogne i dag er opstillet på grunden, hvoraf Hotel Jens anvender de tre.

Fra starten blev det et populært besøgssted for de mange mænd og kvinder, som i forvejen kendte vejen til Drejervej 6. Mange af dem var ensomme og fattige, nogle var psykisk syge og mange havde et misbrug af alkohol og/eller af stoffer.

I varimestuen blev der taget hånd om dem. Fødselsdage og andre mærkedage blev fejret, og der blev arrangeret sammenkomster og udflugter.

Fælles for brugerne af Hotel Jens samt for de udenlandske og danske kvinder, var sommerlejrene i Skaverup ved Vordingborg. Alle fik tilbuddet om at komme på sommerlejr, og igennem mange år har det været praksis at holde tre lejre. Én for danske kvinder med børn. Én for indvandrekvinder med børn og én for brugerne af Hotel Jens.

Nye indtægtskilder

Materiel nød som den, der eksisterede i 1940'erne, så man ikke mere. Der var ikke tale om, at nogen sultede eller frøs. Ingen behøvede at melde sig til arbejdstagning som brændelsopbæring, vinduespudsning og tæppebankning for at have til dagen og vejen. Alligevel trivedes den sociale nød, og den gav sig til kende på en hidtil ukendt måde.

I et interview med Lokalaviserne i 1995 beskrev Inger Marie Warncke opgaven:

"Vi er her for at hjælpe de mennesker, der på den ene eller anden måde ikke hører til i det offentlige bistandssystem. Det gælder både konkret hjælp i form af gratis tøj, et varmt bad og så vores samtaler med folk om personlige problemer. Vi er kort sagt en slags blandet landhandel."

Skønt det var et københavnsk foretagende, var der tradition for, at hjælpearbejdet på Drejervej modtog støtte fra korshærskredse over hele landet. En støttekreds på ca. 2600 mennesker modtog en "tigger-skrivelse" fire gange om året.

Da hjælpearbejdet ikke modtog tilskud fra det offentlige, var det meget afhængig af denne støtte. Og med mange nye og udgiftskrævende aktiviteter voksede behovet for hjælpen fra private givere.

Mange penge kom ind via legater og fonde, og indtægter fra salg på loppemarked og i genbrugsbutikken på Frederikssundsvej voksede markant.

Det første loppemarked, som blev holdt på Drejervej i 1980, indbragte 23.000 kroner. Ved sommerens og julens loppemarked i 2006 var resultatet 342.000 kroner. På 26 år var indtægten blevet 15 gange større.

Genbrugssalget var blevet en helt uundværlig del af Drejervejs økonomi. Man modtog møbler, elektronik, malerier, bøger, tøj osv. i så stort omfang, at det efterhånden var et problem at have plads til det hele.

Et barn af sin tid

I perioden fra 1979 til 1996 voksede antallet af medarbejdere fra fire til ti ansatte foruden 50 til 60 frivillige. Blandt de ansatte var socialrådgivere, socialpædagoger, en økonom og en afspændingspædagog.

Drejervej
- 1979
1996

”Vi stod over for en særlig udfordring, da indvandrerkvinderne kom. Vi kendte ikke deres kultur og det stillede krav til vores frivillige medarbejdere og til Korshærens bagland”

(Inger Marie Warncke)

Manglen på plads var blevet et påtrængende problem. I 1996 realiserede Hjælpearbejdet på Drejervej så det projekt, som havde været i støbeskeen siden huset blev opført i 1942. Man havde dengang været fremsynet nok til at bygge et hus med en så solid konstruktion, at det kunne bære en etage mere. Nu havde man modet og en vis økonomisk ballast til at gå i kast med en så stor investering.

I 1942 havde man kæmpet en brav kamp for at få råd til et byggeri, der løb op i næsten 100.000 kroner. Nu opførte man en hel etage til den nette sum af 2,2 millioner kroner og uden en offentlig krone i tilskud.

Den nyopførte etage blev officielt indviet i oktober 1996. Den rummede blandt andet undervisningslokaler, en stor systue, tøjdepot, køkken og opholdsrum samt kontorer, velegnet til at imødekomme de behov, som hjælpearbejdet stod midt i, og med plads til at tage nye udfordringer op.

Om Det sociale hjælpearbejde på Drejervej siges, at det er et barn af 1940erne, ung og rebelsk i 1950erne, voksede sig stor i 1960erne, sprængte sine rammer i 70erne og 80erne, og realiserede sine drømme i 1990erne. Men altid som et barn af sin tid, som et følsomt barometer på hovedstadens og landets sociale tilstand. Forude ventede et nyt årtusinde. ■

Drejervej
- 1996
2008

BRINGER VERDENER SAMMEN

"DEN INDSATS, SOM KIRKENS KORSHÆR YDER I KØBENHAVNS NORDVESTKVARTER, er utrolig vigtigt og centralt for bydelen. Den udgør et komplet tilbud i forhold til fattigdommen generelt set."

Det sagde projektchef Svend Aage Linderström, da han i 2003 som leder af den boligsociale indsats Degneren blev spurgt om sit syn på Korshærens arbejde. I den forbindelse fremhævede han rådgivningsfunktionen og tilføjede:

"Vi har at gøre med robuste medarbejdere, som med deres vejledning på en masse områder yder en banebrydende indsats."

Ordene er betegnende for den rolle, som Det sociale hjælpearbejde på Drejervej spiller, som en stadig mere synlig og fast forankret aktør i

Drejervejs nye bus med pædagog Hanne Okwera bag rattet. Hun er på vej til svømning med nogle af kvinderne fra indvandergruppen.

Kronprins Frederik hjalp til ved uddeelingen af julehjælp i december 2007. Ved hans side ses regnskabsfører Carl Børresen fra Korshærens hovedkontor og Inger Marie Warncke.

Børn i aktivitet ved "Den røde Drage" i Nordvestkvarteret sommeren 2007.

nærområdet i samspil med sundhedsplejersker, læger, præster, fritidshjem, væresteder og beboerforeninger.

Fra at være et af landets fattigste kvarterer har forskellige boligsociale tiltag medført, at beboersammensætningen er under forandring. Gamle fabriksområder forvandles til nye og rekreative boligområder, f.eks. boligkomplekset Emaljehaven på Rentemestervej med ejerlejligheder, der koster mellem to og tre millioner kroner.

Studerende og velstillede børnefamilier flytter til kvarteret. Men mange af de oprindelige beboere, dem, som bor i de gamle små almennyttige lejligheder, er her fortsat, og deres fattigdom er ikke blevet mindre.

Det er dem, som Kirkens Korshær kærer sig om. Socialarbejder og instruktør Janne Kjærsgaard, der i næsten 16 år har samarbejdet med Hjælpearbejdet på Drejervej, fortæller, at hun i de første år undrede sig over, at Kirkens Korshær dukkede op i de mest forskellige sammenhænge i kvarteret.

– Gradvist gik det op for mig, hvor stort et arbejde de gør. De skiltes ikke med det. De er der blot, blandt de dårligst stillede, indvandrere, misbrugere, psykisk syge. Og de bliver ved, uanset hvordan de politiske vinde blæser. Stædigt og vedholdende, siger hun.

Det handler om netværk

Udvidelsen i 1996 med en 1. sal gav ikke blot mere luft, lys og rum. Mentalt fik man flere kræfter til at udfolde de netværks-aktiviteter, som man allerede havde iværksat.

Dagligt kommer der omkring 100 mennesker i huset, hvor 12 fastansatte og 8-9 timelønnede har deres faste arbejde, foruden de mere end 150 frivillige.

I 2000 blev Hotel Jens udvidet med endnu en skurvogn, så varmestuen i dag breder sig over tre skurvogne med køkken og opholdsrum. Med den udvidede plads er der bedre mulighed for hygge, for samtaler og for samvær for de 30 til 40 brugere, som dagligt kommer.

Varmestuen holder åbent alle dage, bortset fra lørdag. Udover at tilbyde rum og varme arrangeres diverse aktiviteter, hvor udflugter og besøg på museer i København og omegn er populære mål.

De sociale problemer, som hjælpearbejdet i stigende grad blev konfronteret med i 1980'erne og 1990'erne, eksisterer fortsat. De er blot blevet mere massive og lægger stort beslag på kræfterne. Det gælder ikke blot i forhold til brugerne i Hotel Jens, men også i forhold til indvandrerkvinderne og til en lille gruppe af enlige danske mødre og deres børn.

– Vores tilbud afspejler, hvad der rører sig i lokalsamfundet, blandt unge og ældre og indvandrere. Det vigtigste for os er at bidrage med netværk, at skabe nærhed og tillid og vise vore brugere omsorg, siger Inger Marie Warncke, der har stået i spidsen for hjælpearbejdet i knap 30 år.

Hjælp til at komme videre

15-20 kvinder med indvandrerbaggrund mødes på Drejervej 6 tre gange om ugen. Tre årtier i Danmark har desværre ikke løst deres pro-

"Hjælpearbejdet på Drejervej binder en sløjfe, den får verdener til at hænge sammen og bringer folk sammen på tværs".

Janne Kjærsgaard, 2007

blemer. De har svært ved at tilpasse sig arbejdsmarkedets krav. De behøver undervisning i dansk og efterspørger hjælp, når de skal i kontakt med de sociale myndigheder. Og de har fortsat et stort behov for at kunne deltage i fælles aktiviteter som fodbad, svømning og håndarbejde, samt foredrag om emner, der er oppe i tiden.

Sammenlignet med 1970'erne, er indvandrerkvinderne anno 2006 blevet skrøbeligere. Nogle lever som fraskilte, er isolerede i forhold til deres egne og føler sig ensomme. Andre lever i parforhold, som er dårligt fungerende på grund af traumatiske hændelser, psykisk sygdom, misbrug og konflikter med børnene. Problemerne sætter sig som psykosomatiske lidelser, og kvinderne bruger megen tid på at gå til læge og de har et stort forbrug af medicin.

– De bruger os på mange forskellige måder. Måske har de brug for hjælp til at komme i kontakt med det offentlige. Måske skal de rådgives om støttemuligheder, eller de har brug for én at lette sit hjerte til. Til det bruger de ikke hinanden, men stoler mere på, at vi overholder vores tavshedspligt, fortæller medarbejder på Drejervej, pædagog Hanne Okwera.

Danske mødre

Spisegruppen er en ny aktivitet, som retter sig mod danske mødre og deres mindreårige børn. Fælles for dem er, at de lever på overførselsindkomst og har svært ved at få økonomien til at hænge sammen. Mange af mødrene kæmper med psykiske lidelser og misbrug. Ofte er deres børn ladt i stikken med alvorlige adfærdsmæssige problemer til følge.

I Kirkens Korshær ser man den skræmte mor, skrøbelig og ofte med store psykiske problemer. Børnene har det dårligt, de er angste og føler sig utrygge, når moderen er ude af syne.

På Drejervej laver man forskellige aktiviteter med mødre og børnene hver for sig, og nu og da arrangeres fællesaktiviteter, hvor mødre og børn sammen oplever steder og har glæde af hinandens samvær. Blandt meget andet handler det om at give mødrene mod på at komme videre i deres liv, evt. med en uddannelse eller ved at få en aflastningsfamilie.

Endelig er der kvindegruppen, som hver onsdag mødes til et såkaldt netværksmøde. De for tiden syv kvinder er i alderen mellem 40 og 60 år. De fleste af dem har haft en kompliceret opvækst med misbrug af den ene eller anden art. Andre har senere i livet fået nogle knæk, som har gjort livet tungt og trist. I netværksgruppen taler de sammen om deres hverdag, på godt og på ondt. Ofte tager de på udflugt sammen i Drejervejs nye ni personers bus.

Én af de store festdage på Drejervej har gennem alle årene været uddelingen af julehjælp til de enlige mødre. At der også står megen respekt om denne aktivitet kom til udtryk, da Kronprins Frederik den 12. december 2007 besøgte Drejervej 6, hvor han fik et indblik i husets mange aktiviteter. Senere hjalp han til ved juleuddelingen og hilste på mange af de 150 mødre, der var mødt op for at modtage hjælp i form af legetøj, praktiske fornødenheder og en kontant pengegave.

Pause fra det hårde liv

I de senere år har Kirkens Korshær stået bag en række nye og udadvendte aktiviteter, der henvender sig til de udsatte børn i kvarteret med henblik på at give dem "en pause fra det hårde liv" og opmuntre dem med gode oplevelser og styrke deres selvværd. At få børn med indvandrerbaggrund integreret er en af de vigtigste parametre i en bydel, hvor over halvdelen af børnene er af anden etnisk baggrund end dansk.

I 2004 indgik Hjælpearbejdet et samarbejde med instruktør Janne Kjærsgaard om en musical Nord Vest Side Story. Baggrunden var den, at tosprogede børn fra to 5. klasser på Frederikssundsvejens Skole indbyrdes lå i krig med hinanden. Det lykkedes Janne Kjærsgaard at få de to klasser til at arbejde sammen om en musical, og sammen skabte de et stærkt og autentisk drama, som blev en succes, også i forhold til børnenes forældre, som tog aktivt del i børnenes oplevelser.

Projektet, der blev finansieret af Kirkens Korshær takket være en stor fondsbevilling, blev i 2006 fulgt op af endnu et projekt i samarbejde med Bispebjerg Skole, hvor målet var at styrke børnenes kulturelle viden og sociale netværk og at give børn oplevelser, som rækker ud over livet i skolen.

Det seneste eksempel på samarbejde om børn i kvarteret er Den røde Drage. Én af Korshærens campingvogne blev af den irske kunstner Olga Reilly forvandlet til et farvestrålende mobilt værksted, som nu optræder som et festligt indslag i kvarterets liv, omkring Degneren og børnebiblioteket.

Det mobile værksted tilbyder samvær og oplevelser for gadens børn, med blandt andet billedværksted, dukke- og børneteater.

Janne Kjærsgaard siger, at når det er muligt at gøre en forskel i Københavns Nordvestkvarter, så skyldes det, at kvarteret har et tæt tværfagligt netværk, der omfatter skoler, biblioteker, legepladser og fritidshjem. Kirkens Korshær spiller en vigtig rolle i denne netværksdannelse.

– Hjælpearbejdet formår at skabe sammenhænge, der rækker ud over den enkelte institution. Det slutter cirklen og binder en sløjfe, den får verdener til at hænge sammen og bringer folk sammen på tværs, konstaterer hun.

Tøjuddelingen

Hjælpearbejdet på Drejervej er præget af sin historie og af sin geografiske placering i et af landets fattigste byområder. Hvor meget har da ændret sig siden starten i 1942?

Ifølge Inger Marie Warncke har Drejervej de senere år gennemgået en udvikling, der i mangt og meget fastholder de traditioner, som blev grundlagt i 1942, som f.eks. tøjuddelingen.

Da andre hjælpeorganisationer i takt med den stigende velstand i 1980'erne nedlagde deres tøjuddelinger, fastholdt Drejervej denne funktion. Og den har til fulde vist sin berettigelse. Trængende har mulighed for at få udleveret tøj sommer og vinter, og årligt bliver der udleveret over 32.000 stk. tøj til ca. 1000 mennesker.

– Tøjuddelingen forener gamle dages tøjuddeling med mere nutidige arbejdsmetoder, da det at komme og bede om tøj er legalt, men ofte udtrykker det behov for mere, nemlig rådgivning, omsorg og forståelse, siger Inger Marie Warncke.

Hun mener, at forholdene i dag ikke er meget anderledes end dengang i 1960erne, da Erna Faurholt oprettede sygrupper for kvinder i Utterslev. Fattigdommen har antaget nye former, men ydelser som tøjuddeling, julehjælp, sommerlejre og sykurser er de samme.

– Nordvestkvarteret forandrer sig i disse år. Værtshuse afløses af cafeer og afspejler en ny befolkningsstruktur. Men fattigdommen er her og der er en restgruppe, som aldrig kommer i arbejde. Derfor vil det fortsat være efterspørgsel efter de mennesker, der kommer de behov, der opstår.

I dag er det mødrene, i morgen deres børn.

38.2

Sørensen, Søren Peder
Drejervej
2. udgave

Ex. 2 748 419 0 08/47

